УДК 808.51-049.2

Євген ДЖИДЖОРА
Одеський національний університет імені І.І.Мечникова
доктор філологічних наук
професор кафедри української літератури та компаративістики
м. Одеса
dzhidzhora@gmail.com
0000-0003-3221-4866

ПРОМОВИ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ В. ЗЕЛЕНСЬКОГО У ПЕРШИЙ МІСЯЦЬ ПОВНОМАСШТАБНОЇ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ: НАЙПОШИРЕНІШИЙ ІНВАРІАНТ ЗВЕРНЕНЬ ДО АУДИТОРІЇ

У статті проаналізований такий елемент риторичної промови, як звернення комунікатора до аудиторії. У відеовиступах В. Зеленського у першій місяць повномасштабної російсько-української війни оформлюється певний інваріант звернення, утворений за схемою “Який народ якої країни”. У промовах Президента України в період з 14 лютого по 24 березня 2022 р. цей інваріант отримує тринадцять окремих втілень, деякі з яких реалізуються неодноразово. Структура вказаного інваріанту є сталою і включає дві пари словосполучень, побудованих як ад’єктив+номінатив, проте з деякими винятками. Натомість, семантика певних варіантів звернення змінюється, що дозволяє розподілити їх на дві групи. До першої групи можна віднести такі варіанти звернень, в яких промовець позначає велич української нації. До другої – варіанти звернень, в яких наголошується на силі українського спротиву. У першому й другому випадках заявлені у зверненнях до аудиторії концепти певною мірою розкриваються в основній частині самого виступу.

Ключові слова: риторичний інваріант, промови Зеленського, звернення, аудиторія, російсько-українська війна.

У цій статті ставимо за **мету** проаналізувати вступну частину відеовиступів В.Зеленського у період з 14 лютого по 24 березня 2022 р. Нас цікавитиме “заголовковий комплекс” його промов, а саме: особливості реалізації безпосереднього звернення до аудиторії, з якого Президент України, як правило, розпочинає спіч.

Впродовж лютого-березня 2022 р. у відеовиступах В. Зеленського намітилася чітка тенденція – починати промову із характерного звернення до громадян. За вказаний період Президент використав декілька формул звернення. При цьому до однієї формули – “який народ якої країни” – вдавався набагато частіше за інші, через те вона отримала досить варіативну реалізацію. Тож є підстави говорити про функціонування заголовкового інваріанту у вступній частині промов В. Зеленського.

Перше втілення цього інваріанту сформульоване так: “Великий народе великої країни!”. Саме з таким зверненням Президент звернувся до громадян 14 лютого 2022 р., за десять днів до початку повномасштабного нападу армії РФ на Україну. У тій вечірній промові Глава держави прокоментував чутки й перестороги щодо можливого вторгнення Росії, яке мало би статися 16 лютого

[2][1]. Сама промова характеризується емоційною контроверсійністю. Зовнішньо спокійний, усміхнений і чисто поголений, В. Зеленський намагається запевнити наелектризоване суспільство у тому, що ситуація напружена, проте контрольована. Елементом візуального заспокоєння аудиторії служить великий герб України, на тлі якої виступає Президент. А одним із психологічних елементів заспокоєння якраз і стає величаво-пафосне звернення: “Великий народе великої країни!”.

У структурі вказаного звернення позначений безумовний адресат – народ та країна. Позаяк у подальших щоденних промовах В. Зеленського в умовах війни головним адресатом виступають громадяни його країни, то йдеться, звісно, про українців та Україну. При цьому обидва об'єкти комунікативної адресації віделені окремо, і кожен з них охарактеризований за допомогою одного й того самого епітета. Як наслідок, виходить здвоєне ад’єктивно-номінативне звернення “який народ якої країни”. У ньому риторично маркіровані обидві частини фрази. Адже промовець спеціально позначає велич народу, до якого звертається, і велич країни, яку представляє цей народ. Природно в обох випадках використовується оціночний епітет “великий” в значенні “видатний”, “значущий”. Подвійний акцент на слові “великий” робіть звернення патетичним та емоційно забарвленим. Усього за досліджений період у такий гучний спосіб В. Зеленський розпочинав промови п’ять разів і робив це у визначальний момент, який вимагав активного психоемоційного впливу Глави держави на громадян (див. Таблицю 1). Зокрема, й у вирішальні передвоєнні дні: у ніч з 21 на 22 лютого, у промові-реакції на годинний псевдо-історичний спіч Президента РФ В. Путіна, де той проголосив незалежність окупованих територій Донецької та Луганської областей від України [8][2]; а також у нічному виступі з 23 на 24 лютого, за 4 години до початку російського вторгнення [12].

У наступних промовах Президента здвоєний ад’єктивно-номінативний інваріант звернення “який народ якої країни” стає універсальним і реалізується в численних варіантах. У вечірньому виступі 22 лютого В. Зеленський звертається до громадян так: “Вільний народе вільної країни!” [1]. Епітет “великий” тут змінено на “вільний” і вжито як щодо одного об’єкту комунікативної адресації, так і щодо іншого. Втім, попри заміну одного слова, звернення зберігає патетичний емоційний окрас. Адже тепер промовець наголошує на вільному дусі українців, які живуть у вільній, ніким не захопленій, країні. За досліджений період цей варіант звернення було використано вісім разів (див. Таблицю 1). У тому числі, у денному виступі 11 березня, в якому В. Зеленський впевнено стверджує, що план ворога по швидкому захопленню України провалився [7, 169][3]. А також у нічному

1 Користуюся текстами промов В. Зеленського у період до 24 лютого, викладеними на офіційному сайті Президента України [див: 11].

2 У випадку відсутності потрібних відеовиступів на сайті Президента України, користуюся його офіційним телеграм-каналом, де представлено більше публічної комунікації В. Зеленського [див: 10].

3 Промови В. Зеленського після 24 лютого наводжу за виданням О.Красовицького [див: 5].

виступі з 15 на 16 березня, в якому Президент надихає суспільство на тривалу боротьбу і прославляє військових за їхній подвиг: “Ваш опір, ваша стійкість, ваша хоробрість дають змогу Україні вижити” [9, 242].

Третій варіант означеного ад’єктивно-номінативного інваріанту – “Хоробрі українці нескореної країни!”. Тут не використовується принцип повторення одного гучного епітета. І замінюється один з об’єктів адресації – замість “народ” вжито уточнення “українці”. При цьому “українці” отримують позитивну характеристику “хоробрі”, а “країна” – не менш промовисте визначення “нескорена”. Такий варіант звернення В. Зеленський виголошує двічі: 9 та 12 березня (див. Таблицю 1). У денній промові 9 березня Президент України захоплюється українцями, які вистояли і вже б’ють ворога відібраною у них зброєю [15, 144]. А у денній промові 12 березня завзято розповідає про сміливих мелітопольців, які вийшли на вулиці свого окупованого міста протестувати проти росіян [18, 187]. Тож між використаним варіантом звернення та тематичним змістом виступу, в якому наведені конкретні приклади хоробрості й нескореності українців, простежуються прямий концептуальний зв’язок.

Наступна реалізація досліджуваного інваріанту – “Мудрий народе сильної країни!”. Тут об’єкти адресації незмінні – “народ” та “країна”. А от епітети знову інші. При характеристиці народу наголошено, що він “мудрий”. Щодо країни сказано, що вона “сильна”. Впродовж лютого-березня цей варіант також було використано двічі (див. Таблицю 1). Перший раз у нічній промові з 12 на 13 березня, в якій В. Зеленський стверджує, що “російські окупанти не можуть нас підкорити” і вже скоро “ми прийдемо по своє” [20, 199-201]. А другий – у відеовиступі в ніч з 16 на 17 березня, в якій Президент звітує про те, що “нарешті вдалося звільнити з полону мера Мелітополя”, а також обіцяє кожному українцю, хто втратив свій дім внаслідок бойових дій, що “держава відновить усе” [13, 258-261]. Відтак в обох промовах чітко прочитується інтенція Президента до громадян: результати вже є, але потрібно ще потерпіти. А терпіти, вірити у перемогу та воювати, з точки зору В. Зеленського, може “мудрий народ сильної країни”. Тож і тут відзначаємо вплив проблематики виступу на лексичний склад звернення.

Усі інші варіанти здвоєного інваріанту “який народ якої країни” реалізуються по одному разу у період з 14 лютого по 24 березня 2022 р.. Проте таких варіантів аж 9 (8+1*). Один з них майже тотожний першій формі “Великий народе великої країни!”. Додавши до останнього слова всього одну літеру, промовець виводить власну назву країни: “Великий народе великої України!”. За допомогою цього звернення В. Зеленський максимально точно конкретизує адресата, називаючи його, так би мовити, “по імені”. До такого варіанту Глава держави вдається у вечірньому відеовиступі 21 березня (див. Таблицю 1). При цьому робить це двічі впродовж промови, на самому початку та наприкінці, переходячи від основної частини до заключної. І саме в заключній частині пояснює, що має на увазі під “великою Україною”. Це всі,

хто живуть в Україні, включно з Донецькою, Луганською областями та Кримом, а також ті, хто раніше чи тепер виїхали за кордон. Усіх цих українців Президент закликає брати приклад з мешканців Херсона, Бердянська, Енергодара, Мелітополя, Каховки, які мітингують і б'ються з окупантами на вулицях своїх міст. Всюди слід робити те саме, каже В. Зеленський, "гнати цих рабів, щоб Україна жила" [3, 314-315].

Черговий варіант – "Незламний народе непереможної України!". Тут зберігаються ті самі об'єкти комунікативної адресації, що й у попередньому варіанті. У тому числі, й топонім "Україна". Тож вдруге констатуємо намір промовця скористатися власною назвою країни, до народу якої він звертається. Щодо супровідних епітетів, то по відношенню до народу вжито "незламний", а по відношенню до України – "непереможної". Обидва визначення є, з одного боку, гучними, оскільки підкреслюють винятковість об'єктів звернення і тим самим демонструють високий ступінь їх ідеалізації. А з іншого боку – заперечувальними, адже завдяки часткам "не" вказують на спроможність народу не ламатися під тиском ворога, а країни – не давати себе побороти. Завдяки подвійному запереченню утворюється патетичне ствердне судження: ви – стійкі люди країни, яку не можуть здолати. Цей варіант було використано у ранковій промові 3 березня (див. Таблицю 1). У ній В. Зеленський проводить символічні часові паралелі: минуло рівно два роки від появи першого вірусу в Україні – COVID-19, і тепер вже рівно тиждень після появи іншого вірусу – тих, "хто страждає на тяжку анексію та окупацію чужих земель" [17, 75]. Утім, як не переміг нас перший вірус, так поборемо й другий – така ключова інтенція промовця. Звідси й відповідні переконувальні маркери: "незламний народ" та "непереможна країна".

У наступному варіанті звернення бачимо дещо інші акценти по відношенню до тих самих об'єктів адресації: "Мирний народе воюючої країни!". На відміну від попереднього варіанту, тут підкреслюється миролюбність українців, які, проте, перебувають в умовах війни. Таке звернення пролунало у ранковому виступі Президента 7 березня (див. Таблицю 1). Сама промова, з композиційної точки зору дещо хаотична, розірвана, здебільшого присвячена темі обґрунтування потужної воєнної та фінансової допомоги світових держав Україні. Адже своїми зусиллями народ, який завжди прагнув миру і не збирався воювати, не справиться. Промовець пояснює цю колізію так: "Ми ніколи не хотіли цієї війни. Але її принесли до нас. Ми ніколи не мріяли вбивати. Але нам доводиться вибивати ворога. З нашої землі та з нашого життя" [6, 116]. Закономірно, що розкриття такої роз'яснюючої теми починається не з пафосних, а чеснотних епітетів у зверненні.

Далі, з інтервалом 1-2 дні, у промовах В. Зеленського реалізовані декілька ідейно та лексично схожих варіантів. Спочатку – "Міцний народе сталевої країни!". Такими словами розпочинається нічний відеовиступ з 11 на 12 березня (див. Таблицю 1). Знову бачимо риторично гучні епітети по

відношенню до незмінних об'єктів адресації. При цьому обидва епітети – "міцний" щодо народу та "сталевий" щодо країни – виступають фактично синонімами і утворюють єдиний контекст – утвердження сили українського спротиву. Цей контекст досягається завдяки численним прикладам сильної волі та сильних вчинків українців у самому спічі. На самому початку промовець пояснює формулу "міцний народ сталевої країни" таким чином: "Саме так військові відповідають командуванню у Кремлі на питання, що заважало їм захопити Україну за три доби" [14, 181]. Тут звернення, крім трафаретної заголовкової функції, виступає ще й безпосередньою зав'язкою подальшого розмірковування. А наприкінці промови В. Зеленський згадує про події зимової Паралімпіади, яка тривала в ті дні у Пекіні, і вітає українських паралімпійців з тим, що вони вже вибороли 25 медалей (на ранок 12 березня паралімпійська збірна України посідала почесне 2 місце у загальному командному заліку [19]). Захоплення міцним духом паралімпійців зі сталевої країни – фінальний акорд, завдяки якому композиція промови набуває закільцьованої форми.

За два дні, у ніч з 13 на 14 березня Президент розпочинає свій відеовиступ із звернення "Міцний народе незламної країни!" (див. Таблицю 1). Перша частина фрази "міцний народе" повторює попереднє звернення. А друга частина – нова. По відношенню до країни вжито епітет "незламна". Утім, цей епітет вже використовувався у промові 3 березня, з тією лише різницею, що був застосований для характеристики народу. Тож відзначаємо контекстуальну варіативність вказаного епітету у зверненнях В. Зеленського. Зрештою, "незламний" синонімізується з "міцний" у першій частині, а також з "сильний", "сталевий", "нескорений", "непереможний" в інших варіантах. Кожного разу вдаючись до таких засобів ідеалізації, промовець формулює один й той самий концепт сили українського спротиву.

Через день, 15 березня, вечірній відеовиступ В. Зеленського розпочинається майже з того самого звернення. За винятком одного доданого слова: "Міцний народе нашої незламної країни!" (див. Таблицю 1). Вперше відзначаємо, що здвоєний ад'єктивно-номінативний інваріант, який складається з двох парних визначень, доповнюється ще одним уточнюючим словом у другій частині фрази – присвійним займенником "нашої". Якщо попередні варіанти складалися з чотирьох слів, то цей – з п'яти. Проте ані структура інваріанту "який народ якої країни", ані сенс висловлювання при цьому ніяким чином не порушується. Просто щодо країни вжито одразу два епітети, які посилюють статус обговорюваного об'єкта. У самій промові Президент протиставляє ставлення росіян та українців до самих себе. Про росіян каже так: "Росія руйнує зараз і себе", адже "Росію залишають усі, хто просто хоче жити та має чим думати", як наслідок, "такого удару по людському капіталу російська держава не переживала вже десятки років". І на противагу пояснює, чим зайняті українці: "Наше питання – зберегти своїх людей. Силу нашого суспільства. Своїх науковців, своїх артистів, своїх

безнесменів, своїх людей, свій міцний народ” [4, 224]. Відтак імпліцитне текстове протиставлення “їхньої” недбалості “нашій” дбайливості отримує формальне вираження за рахунок акцентованого присвійного займенника.

Схожа контамінація двох варіантів звернення зустрічається у денному відеовиступі 18 березня та нічному з 19 на 20 березня. У першому випадку В. Зеленський звертається таким чином: “Сильний народе незламної країни!” (див. Таблицю 1). Перед нами вже звична ад’єктивно-номінативна модель, яка складається з чотирьох слів. В обох частинах фрази – ті самі об’єкти адресації та епітети, що вже використовувалися в інших варіантах звернення. Хіба що “сильний” раніше вже було вжито щодо країни (у нічних промовах з 12 на 13 та з 16 на 17 березня), а тепер – по відношенню до народу. У другому випадку це ж звернення обростає одразу двома присвійними займенниками і з’являється новий варіант вже з шести слів: “Наш сильний народе нашої незламної країни!” (див. Таблицю 1). Крім подвійного акцентування, цей розгорнутий варіант не вносить принципових змін у структуру або семантику інваріанту. Разом з тим, обидва звернення працюють на вже згаданий концепт сили українського спротиву і лише розширюють його риторичний потенціал.

Як зазначалося вище, у період з 14 лютого по 24 березня 2022 р. у відеовиступах Президента України спостерігається 9 (8+1*) варіантів звернень до аудиторії, які було використано лише один раз. Вісім форм ми прокоментували. Щодо дев’ятої, то позначаємо її зірочкою. Адже цей варіант половинчастий у прямому сенсі слова: “Наш вільний народе!” (див. Таблицю 1). Як бачимо, це звернення складається не з двох об’єктів, як зазвичай, а з одного, і наголос робиться на “народ”. А також з двох епітетів, причому на місці першого – той самий присвійний займенник “наш”, а на місці другого – патетичне визначення “вільний”. Якщо “Вільний народе вільної країни!” – один із найбільш поширених варіантів звернення В. Зеленського, то “Наш вільний народе!” – його різновид. І хоча цей варіант неначе обрізаний посередині, не можемо не брати його до уваги, оскільки він побудований за тим самим принципом, що й решта, і може вважатися, бодай умовною, але реалізацією досліджуваного інваріанту.

Цікаво, що обидва ці звернення, повне і половинчасте, пролунали в один день – 5 березня. “Вільний народе вільної країни!” – у ранковій промові. А “Наш вільний народе!” – у вечірній. І якщо зранку В. Зеленський розмірковував про те, що хоробрі українці вже знищили десять тисяч окупантів, то увечері пафосно надихає кожного на боротьбу на максимумі своїх можливостей: “Ти зараз – на висоті свого духу. На максимумі можливостей. Кожен військовий на лініях оборони. Кожен лікар, який рятує життя. Кожен пожежник, який зупиняє вогонь. Кожен підприємець, який продовжує роботу. Десятки й десятки інших професій. Мільйони людей, які стали одним цілим.” [16, 98].

Таким чином, у досліджений період з 14 лютого по 24 березня 2022 р. у відеовиступах Президента України В. Зеленського чітко оформляється

здвоєний ад'єктивно-номінативний інваріант риторичного звернення до аудиторії: "Який народ якої країни". За означений час цей інваріант реалізований у 13 (12+1*) варіантах, причому деякі з них неодноразово повторювалися у щоденних промовах Глави держави (див. Таблицю 1). Зокрема, "Вільний народе вільної країни!" – найчастотніший варіант. Однак самою першою реалізацією є "Великий народе великої країни!". Цей варіант звернення було використано у найбільш відповідальні та напружені дні перед початком та протягом першого місяця повномасштабної російсько-української війни.

Загалом, здвоєний ад'єктивно-номінативний інваріант "Який народ якої країни" складається з чотирьох слів, або двох пар словосполучень. Утім, у декількох випадках парні словосполучення розростаються до трьох слів, посутньо не порушуючи структуру інваріанту. Кожне словосполучення включає об'єкт та його характерну ознаку/ознаки, висловлені за допомогою епітетів. Об'єкти комунікативного звернення – як правило, постійні значення: народ/українці, країна/Україна. А от характерні ознаки – перемінні значення. Змінюючи ознаки об'єктів, промовець утворює черговий варіант риторичного звернення до аудиторії.

З точки зору семантики, усі варіанти умовно поділяються на дві групи. У першій групі окреслено концепт величі українців (див. Таблицю 1). У промовах із зверненнями цієї групи так чи інакше наголошується на величавості українців, які живуть у вільній й незалежній країні. У другій групі концептуалізована інша думка – сила українського спротиву (див. Таблицю 1). У промовах із зверненнями цієї групи підкреслюється міцний, незламний, сталевий характер українців, які боронять свою землю. Тож між обраним варіантом звернення до аудиторії та тематичним змістом промови простежується прямий зв'язок. Утім, це не означає, що всі відеовиступи В. Зеленського пронизані концептом або величі українців, або сили українського спротиву. Навпаки, вони тематично багатошарові, і часто ці концепти розкривають лише один, хай навіть і верхній, шар. Відповідно, хоча б одна з риторичних інтенцій промовця покликана роз'яснити сенс слів, використаних у зверненні.

І хоч це не було предметом аналізу в цій статті, все ж зауважимо, що окрім зазначеного інваріанту "Який народ якої країни", у відеовиступах В. Зеленського в перший місяць війни оформлюється ще два інваріанти звернень до аудиторії («Українці! Українки! Наші захисники і захисниці!» та «Бажаю здоров'я, країна»). Впродовж наступних місяців переважна більшість промов Глави держави побудована таким чином, що в них використано один з цих трьох інваріантів. При цьому "Який народ якої країни" зустрічається частіше.

Таблиця 1. Інваріант "Який народ якої країни"

Конкретна реалізація інваріанту	Кількість	Семантична група	дати

	втілень		
“Великий народе великої країни!”	5	1	14.02; ніч з 21.02 на 22.02; ніч з 23.02 на 24.02; 4.03; ніч з 17.03 на 18.03
“Вільний народе вільної країни!”	8	1	22.02; 5.03; 11.05; ніч з 14.03 на 15.03; ніч з 15.03 на 16.03; ніч з 20.03 на 21.03; ніч з 21.03 на 22.03; ніч з 22.03 на 23.03
“Хоробрі українці нескореної країни!”	2	2	9.03; 12.03
“Мудрий народе сильної країни!”	2	2	ніч з 12.03 на 13.03; ніч з 16.03 на 17.03
“Великий народе великої України!”	1	1	21.03
“Незламний народе непереможної України!”	1	2	3.03
“Мирний народе воюючої країни!”	1	1	7.03
“Міцний народе сталевої країни!”	1	2	ніч з 11.03 на 12.03
“Міцний народе незламної країни!”	1	2	ніч з 13.03 на 14.03
“Міцний народе нашої незламної країни!”	1	2	15.03
“Сильний народе незламної країни!”	1	2	18.03
“Наш сильний народе нашої незламної країни!”	1	2	ніч з 19.03 на 20.03
*“Наш вільний народе!”	1	1	5.03

Література

1. “Впевненість у собі”: *звернення Президента В. Зеленського 22 лютого* (2022). Електронний ресурс. URL: https://t.me/V_Zelenskiy_official

2. *Звернення Президента України щодо єдності українського суспільства 14 лютого (2022).* Електронний ресурс. URL: https://goo.su/hK2jLfI

3. “Женіть окупантів, женіть цих рабів”: звернення Президента В. Зеленського 21 березня (2022). *Місяць війни. Хроніка подій. Промови та звернення Президента України Володимира Зеленського* / упорядник О. В. Красовицький. Харків : Фоліо, 2022. С. 312-315.

4. “Кожен постріл Росії по Україні – це крок до її самознищення”: звернення Президента В.Зеленського 15 березня (2022). *Місяць війни. Хроніка подій. Промови та звернення Президента України Володимира Зеленського* / упорядник О. В. Красовицький. Харків : Фоліо, 2022. С. 224-228.
5. *Місяць війни. Хроніка подій. Промови та звернення Президента України Володимира Зеленського (2022)* / упорядник О. В. Красовицький. Харків : Фоліо, 2022. 383 с.
6. “Майбутнє континенту вирішуємо ми своїм спротивом і наші друзі своєю допомогою”: звернення Президента В.Зеленського 7 березня (2022). *Місяць війни. Хроніка подій. Промови та звернення Президента України Володимира Зеленського* / упорядник О. В. Красовицький. Харків : Фоліо, 2022. С. 116-120.
7. “Ми вже досягли стратегічного перелому і йдемо до нашої перемоги”: звернення Президента В.Зеленського 11 березня (2022). *Місяць війни. Хроніка подій. Промови та звернення Президента України Володимира Зеленського* / упорядник О. В. Красовицький. Харків : Фоліо, 2022. С. 169-173.
8. *“Нікого і нічого не боїмося”: звернення Президента В. Зеленського 22 лютого* (2022). Електронний ресурс. URL: https://t.me/V_Zelenskiy_official
9. “Опір, стійкість та хоробрість наших захисників дають змогу зберегти наш народ і нашу землю”: звернення Президента В. Зеленського 16 березня (2022). *Місяць війни. Хроніка подій. Промови та звернення Президента України Володимира Зеленського* / упорядник О. В. Красовицький. Харків : Фоліо, 2022. С. 238-243.
10. *Офіційний канал Президента України Володимира Зеленського.* Електронний ресурс. URL: https://t.me/V_Zelenskiy_official
11. *Офіційне інтернет-представництво Президента України Володимира Зеленського.* Електронний ресурс. URL: https://www.president.gov.ua/
12. *“Україна прагне миру”: звернення Президента В. Зеленського 24 лютого* (2022). Електронний ресурс. URL: https://t.me/V_Zelenskiy_official
13. “Світ повинен офіційно визнати, що Росія стала державою-терористом”: звернення Президента В. Зеленського 17 березня (2022). *Місяць війни. Хроніка подій. Промови та звернення Президента України Володимира Зеленського* / упорядник О. В. Красовицький. Харків : Фоліо, 2022. С. 258-262.
14. “Сьогодні кожен здобуває Україні славу на своєму місці”: звернення Президента В. Зеленського 12 березня (2022). *Місяць війни. Хроніка подій. Промови та звернення Президента України Володимира Зеленського* / упорядник О. В. Красовицький. Харків : Фоліо, 2022. С. 181-186.
15. “Українці вистояли й надихнули весь світ своєю рішучістю”: звернення Президента В. Зеленського 9 березня (2022). *Місяць війни. Хроніка подій. Промови та звернення Президента України Володимира Зеленського* / упорядник О. В. Красовицький. Харків : Фоліо, 2022. С. 144-147.
16. “Українці не відступають, не здаються, не зупиняють спротиву”: звернення Президента В. Зеленського 3 березня (2022). *Місяць війни. Хроніка подій. Промови та звернення Президента України Володимира Зеленського* / упорядник О. В. Красовицький. Харків : Фоліо, 2022. С. 98-100.
17. “Україну стільки разів хотіли знищити, але не змогли”: звернення Президента В. Зеленського 3 березня (2022). *Місяць війни. Хроніка подій. Промови та звернення Президента України Володимира Зеленського* / упорядник О. В. Красовицький. Харків : Фоліо, 2022. С. 75-77.
18. “Час бути ефективними і рутинних справах і віддавати все необхідне для оборони”: звернення Президента В. Зеленського 12 березня (2022). *Місяць війни. Хроніка подій. Промови та звернення Президента України Володимира Зеленського* / упорядник О. В. Красовицький. Харків : Фоліо, 2022. С. 187-191.

19. Шаховець С. (2022) *Україні пишуть історію на Паралімпіаді-2022: новий медальний рекорд наших спортсменів.* Електроний ресурс. URL: https://goo.su/Jfm51
20. "Ще потрібно боротись і завдавати ворогу максимальної шкоди на всіх напрямах оборони": звернення Президента В. Зеленського 13 березня (2022). *Місяць війни. Хроніка подій. Промови та звернення Президента України Володимира Зеленського* / упорядник О. В. Красовицький. Харків : Фоліо, 2022. С. 199-204.

Reference

1. *"Vpevnenist u sobi": zvernennia Prezydenta V. Zelenskoho 22 liutoho* (2022). ['Self-confidence': President Zelenskyy's address on 22 February (2022)]. Elektronnyi resurs. URL: https://t.me/V_Zelenskiy_official [In Ukrainian]
2. *Zvernennia Prezydenta Ukrainy shchodo yednosti ukrainskoho suspilstva 14 liutoho* (2022). [Address of the President of Ukraine on the unity of Ukrainian society on 14 February (2022)]. Elektronnnyi resurs. URL: https://goo.su/hK2jLfI [In Ukrainian]
3. "Zhenit okupantiv, zhenit tsykh rabiv": zvernennia Prezydenta V. Zelenskoho 21 bereznia ['Drive out the occupiers, drive out these slaves': President Zelenskyy's address on 21 March] (2022). *Misiats viiny. Khronika podii. Promovy ta zvernennia Prezydenta Ukrainy Volodymyra Zelenskoho* / uporiadnyk O. V. Krasovytskyi. Kharkiv : Folio, 2022. Pp. 312-315. [In Ukrainian]
4. "Kozhen postril Rosii po Ukraini – tse krok do yii samoznyshchennia": zvernennia Prezydenta V.Zelenskoho 15 bereznia ['Every shot of Russia at Ukraine is a step towards its self-destruction': President Zelenskyy's address on 15 March] (2022). *Misiats viiny. Khronika podii. Promovy ta zvernennia Prezydenta Ukrainy Volodymyra Zelenskoho* / uporiadnyk O. V. Krasovytskyi. Kharkiv : Folio, 2022. Pp. 224-228. [In Ukrainian]
5. *Misiats viiny. Khronika podii. Promovy ta zvernennia Prezydenta Ukrainy Volodymyra Zelenskoho* (2022) [A month of war. A chronicle of events. Speeches and addresses by President of Ukraine Volodymyr Zelenskyy (2022)] / uporiadnyk O. V. Krasovytskyi. Kharkiv : Folio, 2022. 383 p. [In Ukrainian]
6. "Maibutnie kontynentu vyrishuiemo my svoim sprotyvom i nashi druzi svoieiu dopomohoiu": zvernennia Prezydenta V.Zelenskoho 7 bereznia ['We decide the future of the continent with our resistance and our friends with their help': President Zelenskyy's address on 7 March] (2022). *Misiats viiny. Khronika podii. Promovy ta zvernennia Prezydenta Ukrainy Volodymyra Zelenskoho* / uporiadnyk O. V. Krasovytskyi. Kharkiv : Folio, 2022. Pp. 116-120. [In Ukrainian]
7. "My vzhe dosiahly stratehichnoho perelomu i ydemo do nashoi peremohy": zvernennia Prezydenta V.Zelenskoho 11 bereznia ['We have already reached a strategic turning point and are heading towards our victory': President Zelenskyy's address on 11 March] (2022). *Misiats viiny. Khronika podii. Promovy ta zvernennia Prezydenta Ukrainy Volodymyra Zelenskoho* / uporiadnyk O. V. Krasovytskyi. Kharkiv : Folio, 2022. Pp. 169-173. [In Ukrainian]
8. *"Nikoho i nichoho ne boimosia": zvernennia Prezydenta V. Zelenskoho 22 liutoho* ['We are not afraid of anyone or anything': President Zelenskyy's address on 22 February] (2022). Elektronnyi resurs. URL: https://t.me/V_Zelenskiy_official [In Ukrainian]
9. *"Opir, stiikist ta khorobrist nashykh zakhysnykiv daiut zmohu zberehty nash narod i nashu zemliu": zvernennia Prezydenta V. Zelenskoho 16 bereznia* ['Resistance, resilience and bravery of our defenders allow us to preserve our people and our land': President Zelenskyy's address on 16 March] (2022). Misiats viiny. Khronika podii. Promovy ta zvernennia Prezydenta Ukrainy Volodymyra Zelenskoho / uporiadnyk O. V. Krasovytskyi. Kharkiv : Folio, 2022. Pp. 238-243. [In Ukrainian]
10. *Ofitsiinyi kanal Prezydenta Ukrainy Volodymyra Zelenskoho* [The official channel of the President of Ukraine Volodymyr Zelenskyy]. Elektronnyi resurs. URL: https://t.me/V_Zelenskiy_official [In Ukrainian]

11. *Ofitsiine internet-predstavnytstvo Prezydenta Ukrainy Volodymyra Zelenskoho* [Official website of the President of Ukraine Volodymyr Zelenskyy]. Elektronnyi resurs. URL: https://www.president.gov.ua/ [In Ukrainian]
12. *"Ukraina prahne myru": zvernennia Prezydenta V. Zelenskoho 24 liutoho* ['Ukraine seeks peace': President Zelenskyy's address on 24 February]. (2022). Elektronnyi resurs. URL: https://t.me/V_Zelenskiy_official [In Ukrainian]
13. *"Svit povynen ofitsiino vyznaty, shcho Rosiia stala derzhavoiu-terorystom": zvernennia Prezydenta V. Zelenskoho 17 bereznia* ['The world must officially recognise that Russia has become a terrorist state': President Zelenskyy's address on 17 March] (2022). Misiats viiny. Khronika podii. Promovy ta zvernennia Prezydenta Ukrainy Volodymyra Zelenskoho / uporiadnyk O. V. Krasovytskyi. Kharkiv : Folio, 2022. S. 258-262. [In Ukrainian]
14. *"Sohodni kozhen zdobuvaie Ukraini slavu na svoiemu mistsi": zvernennia Prezydenta V. Zelenskoho 12 bereznia* ['Today, everyone is making Ukraine famous in their place': President Zelenskyy's address on 12 March]. (2022). Misiats viiny. Khronika podii. Promovy ta zvernennia Prezydenta Ukrainy Volodymyra Zelenskoho / uporiadnyk O. V. Krasovytskyi. Kharkiv : Folio, 2022. Pp. 181-186. [In Ukrainian]
15. *"Ukraintsi vystoialy y nadykhnuly ves svit svoieiu rishuchistiu": zvernennia Prezydenta V. Zelenskoho 9 bereznia* ['Ukrainians have withstood and inspired the whole world with their determination': President Zelenskyy's address on 9 March]. (2022). Misiats viiny. Khronika podii. Promovy ta zvernennia Prezydenta Ukrainy Volodymyra Zelenskoho / uporiadnyk O. V. Krasovytskyi. Kharkiv : Folio, 2022. Pp. 144-147. [In Ukrainian]
16. *"Ukraintsi ne vidstupaiut, ne zdaiutsia, ne zupyniaiut sprotyvu": zvernennia Prezydenta V. Zelenskoho 3 bereznia* ['Ukrainians do not retreat, do not surrender, do not stop resistance': President Zelenskyy's address on 3 March]. (2022). Misiats viiny. Khronika podii. Promovy ta zvernennia Prezydenta Ukrainy Volodymyra Zelenskoho / uporiadnyk O. V. Krasovytskyi. Kharkiv : Folio, 2022. Pp. 98-100. [In Ukrainian]
17. *"Ukrainu stilky raziv khotily znyshchyty, ale ne zmohly": zvernennia Prezydenta V. Zelenskoho 3 bereznia* ['They wanted to destroy Ukraine so many times, but failed': President Zelenskyy's address on 3 March]. (2022). Misiats viiny. Khronika podii. Promovy ta zvernennia Prezydenta Ukrainy Volodymyra Zelenskoho / uporiadnyk O. V. Krasovytskyi. Kharkiv : Folio, 2022. Pp. 75-77. [In Ukrainian]
18. *"Chas buty efektyvnymy i rutynnykh spravakh i viddavaty vse neobkhidne dlia oborony": zvernennia Prezydenta V. Zelenskoho 12 bereznia* ['It's time to be efficient in routine matters and give everything necessary for defence': President Zelenskyy's address on 12 March]. (2022). Misiats viiny. Khronika podii. Promovy ta zvernennia Prezydenta Ukrainy Volodymyra Zelenskoho / uporiadnyk O. V. Krasovytskyi. Kharkiv : Folio, 2022. S. 187-191.
19. Shakhovets S. (2022) *Ukraini pyshut istoriiu na Paralimpiadi-2022: novyi medalnyi rekord nashykh sportsmeniv.* [Ukraine is making history at the 2022 Paralympics: a new medal record for our athletes]. URL: https://goo.su/Jfm51 [In Ukrainian]
20. *"Shche potribno borotys i zavdavaty vorohu maksymalnoi shkody na vsikh napriamakh oborony": zvernennia Prezydenta V. Zelenskoho 13 bereznia* ['We still need to fight and inflict maximum damage on the enemy in all areas of defence': President Zelenskyy's address on 13 March] (2022). Misiats viiny. Khronika podii. Promovy ta zvernennia Prezydenta Ukrainy Volodymyra Zelenskoho / uporiadnyk O. V. Krasovytskyi. Kharkiv : Folio, 2022. Pp. 199-204. [In Ukrainian]

Yevgen Dzhydzhora
Odesa I. I. Mechnikov National University
Doctor of Philology Science

SPEECHES OF THE PRESIDENT OF UKRAINE V. ZELENSKIY IN THE FIRST MONTH OF FULL-SCALE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR: THE MOST COMMON INVARIANT OF APPEALS TO THE AUDIENCE

The article analyzes such an element of rhetorical speech as the address of the communicator to the audience. In the video speeches of V. Zelenskiy in the first month of the full-scale Russian-Ukrainian war, a certain invariant of the appeal, formed according to the scheme "Which people of which country", is formalized. In the speeches of the President of Ukraine in the period from February 14 to March 24, 2022, this invariant receives thirteen separate incarnations, some of which are realized more than once. The structure of the specified invariant is constant and includes two pairs of phrases built as adjective+nominative, but with some exceptions. On the other hand, the semantics of certain versions of the address changes, which allows us to divide them into two groups. The first group includes the following variants of addresses in which the speaker indicates the greatness of the Ukrainian nation. To the second – versions of appeals in which the strength of Ukrainian resistance is emphasized. In the first and second cases, the concepts stated in the addresses to the audience are revealed to some extent in the main part of the performance itself.

Key words: rhetorical invariant, Zelenskiy's speeches, address, audience, Russian-Ukrainian war.